

przewodnik-celownik
trafaj bezbłądnie

Wiedeń

atlas miasta
w środku!

ERGO
HESTIA

 Bezdroża

Ubezpieczenie
w podróży

Autorka: Katarzyna Gluc

Wykorzystano także teksty Elżbiety i Andrzeja Lisowskich.

Redaktor prowadzący: Maciej Żemojtel

Redakcja i korekta: Firma AB | Agnieszka Bąk

Zdjęcie na okładce: © Elena Schweitzer | Fotolia.com

Opracowanie kartograficzne: Grzegorz Marchut

Źródło pochodzenia danych kartograficznych:

© OpenStreetMap contributors

www.opendatacommons.org/licenses/odbl

Koncepcja graficzna serii: PANCZAKIEWICZ ART.DESIGN | Paweł Panczakiewicz

Projekt okładki i strony tytułowej: MAZAKI STUDIO | Konrad Rządowski

Skład: Krzysztof Hosaja

Wszelkie prawa zastrzeżone. Nieautoryzowane rozpowszechnianie całości lub fragmentu niniejszej publikacji w jakiegokolwiek postaci jest zabronione. Wykonywanie kopii metodą kserograficzną, fotograficzną, a także kopiowanie książki na nośniku filmowym, magnetycznym lub innym powoduje naruszenie praw autorskich niniejszej publikacji.

Wszystkie znaki występujące w tekście są zastrzeżonymi znakami firmowymi bądź towarowymi ich właścicieli.

Autor oraz wydawnictwo Helion dołożyli wszelkich starań, by zawarte w tej książce informacje były kompletne i rzetelne. Nie biorą jednak żadnej odpowiedzialności ani za ich wykorzystanie, ani za związane z tym ewentualne naruszenie praw patentowych lub autorskich. Autor oraz wydawnictwo Helion nie ponoszą również żadnej odpowiedzialności za ewentualne szkody wynikłe z wykorzystania informacji zawartych w książce.

Wydawnictwo Helion

ul. Kościuszki 1c, 44-100 Gliwice

tel.: 32 2309863

e-mail: redakcja@bezdroza.pl

księgarnia internetowa: <http://bezdroza.pl>

Drogi Czytelniku!

Jeżeli chcesz ocenić tę książkę, zajrzyj pod adres:

<http://bezdroza.pl/user/opinie/?biewie1>

Możesz tam wpisać swoje uwagi, spostrzeżenia, recenzje.

Wydanie I

ISBN: 978-83-246-6152-7

Copyright © Helion, 2013

- Kup książkę
- Poleć książkę
- Oceń książkę
- Księgarnia internetowa
- Lubię to!
Nasza społeczność

4

Indeks atrakcji turystycznych

17

Atlas Wiednia

49

Historia Wiednia

61

Atrakcje Wiednia

175

Informacje praktyczne

Kup książkę

Poleć książkę

Kup książkę

Poleć książkę

Kup książkę

Poleć książkę

Wenus z Willendorfu i Vindobona

Założenie pierwszej osady na terenie współczesnego Wiednia datuje się na 800 r. p.n.e., choć dzięki przełomowym odkryciom austriackich archeologów wiadomo, że był on zamieszkiwany już ponad 25 tys. lat temu. Właśnie tyle lat ma paleolityczna figura Wenus z Willendorfu, przechowywana dziś w wiedeńskim

79 Muzeum Historii Naturalnej.

W V w. p.n.e. obszar ten zajęli Celtowie, których największą zasługą było wprowadzenie ludów europejskich w epokę żelaza. Zrewolucjonizowali rolnictwo i wyrób sprzętów militarnych, a z czasem rozpoczęli także bicie własnych monet.

Korzystna lokalizacja sprawiła, że w I w. n.e. Rzymianie zdecydowali o utworzeniu tu obozu wojskowego Castrum Vindobona (pozostałości fortyfikacji można podziwiać dziś w **93 Römermuseum** i przy **67 Michaelerplatz**). Przechodziła przez niego jedna z odnóg bursztynowego szlaku, co znacząco wpłynęło na rozwój handlu na tym terenie. Ostateczny upadek Vindobony nastąpił w V w. n.e. wraz z upadkiem Cesarstwa Rzymskiego.

Widok ze wzgórza Leopoldsberg

© Schieder Markus | Shutterstock.com

Pod panowaniem Babenbergów

Pod koniec IX w. po raz pierwszy użyto nazwy „Wiedeń”. Stało się tak za sprawą bitwy frankońsko-hungarskiej, rozegranej *apud Weniam* (pod Wiedniem). Cesarz Otton I w 996 r. powierzył tę krainę dynastii Babenbergów, co przyczyniło się do zwiększenia znaczenia Austrii na mapie handlowej ówczesnej Europy. Dzięki staraniom Henryka II Jasomirgotta w 1156 r. Austria zyskała status księstwa, a siedzibą władcy po raz pierwszy stał się Wiedeń. Miasto systematycznie rozbudowywane przez Leopolda V doczekało się romańskiego kościoła św. Szczepana (z pierwotnej budowli zachowała się tzw. Brama Olbrzymów), pałacu na terenie placu **4 Am Hof**, mennicy i murów miejskich. Pieniądze na nowe inwestycje pochodziły w większości z okupu za króla Ryszarda Lwie Serce, wprowadzonego w Wiedniu w 1179 r.

W 1221 r. Wiedeń otrzymał prawa miejskie. Wprowadzono tzw. *Stapelrecht* (nakaz handlowy), na mocy którego austriacka stolica została jednym z najważniejszych ośrodków handlowych Świętego Cesarstwa Rzymskiego Narodu Niemieckiego.

Ostatni przedstawiciel Babenbergów, Fryderyk II Bitny, zginął w 1246 r. w bitwie z Węgrami. Tron objął po nim król czeski, Przemysław Ottokar II.

9 Belweder

13 J17

Prinz Eugen-Straße 27

0, 18 (przystanek: Südbahnhof)

lub D (przystanek: Schloss
Belvedere)13A, 69A (przystanek:
Südbahnhof)

U1 (przystanek: Südtirolerplatz)

+43 1 79557134

www.belvedere.at

codz. 10.00–18.00,
śr. 10.00–21.00

N 11 EUR, U 8,50 EUR

tak

Wiedeński Belweder to dwa barokowe pałace (Górny i Dolny Belweder), które książę Eugeniusz Sabaudzki zlecił wykonać utytułowanemu austriackiemu architektowi, Johannowi Lucasowi von Hildebrandtowi. Prace zakończono w 1723 r., oddając w ręce księcia najpiękniejszy kompleks architektury późnego baroku.

Eugeniusz Sabaudzki, który przez lata prowadził wyczerpujące wojny z Francją, uchodził za znakomitego wodza. Oprócz znacznych osiągnięć w sztuce wojennej, zdobył także miano konesera sztuki. Wraz z podpisaniem pokoju w Rastatt w 1714 r. mógł poświęcić się całkowicie kontemplacji dzieł sztuki i rekreacji w letniej rezydencji. W I połowie XIX w. Belweder zyskał sławę nie tylko za sprawą słynnych ekspozycji – urządzano w nim również imprezy plenerowe i pokazy fajerków. Pod koniec XIX w. znaczna część zbiorów malarstwa trafiła do **54 Muzeum Historii Sztuki**.

Dolny Belweder pełnił funkcję rezydencji letniej, podczas gdy w Górnym Belwederze odbywały się liczne uroczystości i bale. W 1897 r. architekt Emil von Förster przeprowadził modernizację obiektu, dostosowując go do potrzeb ostatniego z mieszkających tu Habsburgów, arcyksięcia Franciszka Ferdynanda. Od 1919 r. kompleks stał się siedzibą Galerii Austriackiej.

Pałacowy ogród barokowy został zaprojektowany przez bawarskiego architekta, Dominique'a Girarda. Rozpoczyna się przy Dolnym Belwederze, przechodząc symetrycznie wzdłuż głównej osi w stronę dalszej rezydencji. Jego koncepcja nawiązuje do modelu ogrodu francuskiego, z uporządkowanymi drzewami, żywopłotami, rzeźbami i fontanną. Obok zachowanej do dziś oranżerii (w której od 2007 r. mieści się nowoczesna hala wystawowa), w ogrodzie znajdowała się woliera i menażeria. Dolny Belweder wznosi się przy ulicy Rennweg. Mieści się w nim **Muzeum Sztuki Barokowej** i **Muzeum Sztuki Średniowiecznej**.

W apartamentach letnich księcia Eugeniusza Sabaudzkiego znajduje się bogata kolekcja XVIII-wiecznej rzeźby i malarstwa. Największy zachwyty wzbudza Sala Marmurowa, ozdobiona freskami Martino Altomonte i Gaetana Fantiego. W Złotym Gabinetcie uwagę przykuwa rzeźba Balthazara Permosera *Apoteoza księcia Eugeniusza*, a dalej dzieła Franza Xavera Messerschmitta. Pobliskie Muzeum Sztuki Średniowiecznej prezentuje głównie eksponaty w stylu gotyckim.

W Górnym Belwederze mieści się kolekcja austriackiego malarstwa z XIX i XX w. Najbardziej obleganym punktem galerii jest sala ze zbiorami obrazów secesyjnego artysty, Gustava Klimta. Znajduje się w niej słynny *Pocalunek*. Dalsze sale zajmują dzieła artystów związanych z ekspresjonizmem, m.in. praca Egon Schielego, *Śmierć i dziewczyna*. Na drugim piętrze można podziwiać dorobek klasyków i romantyków.

© Mueller Josef | Shutterstock.com

Górny Belweder

© Tupungato | Shutterstock.com

Widok w stronę Dolnego Belwederu

Kup książkę

68

Poleć książkę

Kup książkę

69

Poleć książkę

WIEN

28 Gasometer (Gazometry)

Guglgasse 6

72A (przystanek: Döblerhofstraße/
Modercenstraße)

U3 (przystanek: Gasometer)

www.wiener-gasometer.at

codz. 8.00–20.00

tak

Oryginalne gmachy wiedeńskich gazometrów wznoszą się nad dzielnicą Simmering. Wykorzystywane jako zbiorniki gazu miejskiego przez blisko 80 lat, spełniają dziś funkcję ośrodków kultury i rozrywki. Każdy z czterech budynków ma pojemność ponad 90 tys. m³. Wybudowano je w latach 1896–99 jako największą tego typu konstrukcję w Europie. Służyły miastu do 1984 r. Od 1995 r. trwała przebudowa i rewitalizacja obiektu. Zachowano zabytkowe ściany zewnętrzne, zaś wnętrza oddano w ręce czterech architektów: Jeana Nouvela, Coopa Himmelblau, Manfreda Wehdorna i Wilhelma Holzbauera. Pod koniec lat 90. w olbrzymich halach odbywały się imprezy techno i awangardowe wystawy. Obecnie w dolnej części znajdują się centra handlowe, kino i sala koncertowa, a powyżej biura i mieszkania.

29 Graben

8 G14, G15

Graben

1A, 2A, 3A (przystanek:
Petersplatz/Graben) U1, U3 (przystanek:
Stephansplatz)

tak

Najsłynniejszą ulicę Wiednia codziennie oblegają setki turystów. Mało kto wie jednak, że wchodziła ona w skład rzymskiego obozowiska Vindobona. W średniowieczu stała się jedną z pierwszych ulic mieszkalnych nowej części miasta. Zyskała także rozgłos za sprawą licznych procesji i pochodów triumfalnych. W XVIII w. Graben stała się popularną wśród elit miejskich promenadą. Niecałe 100 lat później na ulicy zaczęły pojawiać się luksusowe sklepy, dzięki którym do dziś uchodzi za najważniejszy deptak handlowy Wiednia. Najbardziej charakterystycznym elementem Graben jest barokowa kolumna **85 Pestsäule**. W pobliżu znajdują się dwie fontanny autorstwa Johanna Martina Fischera, przedstawiające księcia Leopolda Babenberga i św. Józefa.

30 Grinzing

Grinzing

38 (przystanek: Grinzing/
Schleife) N38 (przystanek: Grinzing/
Schleife)

tak

Położona blisko Lasku Wiedeńskiego dzielnica Grinzing jest celem podróży miłośników wina. To właśnie tutaj mieszczą się typowe austriackie heurigery (winiarnie) serwujące Grüner Veltliner i Gemischter Satz. Uroki malowniczych terenów docenił sam Ludwik van Beethoven, tworząc w ich zaciszu nowe kompozycje. Nazwa Grinzing pojawiła się już w średniowieczu, gdy na terenie wsi mieszkali winiarze i robotnicy. W 1426 r. wzniesiono w niej kościół św. Krzyża, dający schronienie przedstawicielom zlikwidowanych zakonów. Na tutejszym cmentarzu znajdują się groby Gustava Mahlera, Almy Mahler-Werfel, Paula Wessely, Idy Krottendorf i Thomasa Bernharda.

© Jakub Cepek | Fotolia.com

Zabytkowe budynki wiedeńskich Gazometrów

© Jörg Hackemann | Shutterstock.com

Deszczowy wieczór na Graben

37 Hofburg

8 H13, H14

Hofburg

1, 2, D (przystanek: Burggring)

A, 57A, N25, N26, N36, N38, N58, N60, N66, N67 (przystanek: Burggring)

U2 (przystanek: Museumsquartier)

www.hofburg-wien.at

tak

Przez ponad 600 lat Hofburg pełnił funkcję siedziby największych austriackich władców, stając się jednym z kluczowych miejsc na historycznej mapie Europy. Rozległa rezydencja, sukcesywnie powiększana przez kolejnych gospodarzy, ostatecznie zajmuje aż 240 tys. m². W jej skład wchodzi 18 skrzydeł, 19 dziedzińców, 54 klatki schodowe i ponad 2,6 tys. pomieszczeń. Osiągając imponujące rozmiary, kompleks pałacowych budynków zyskał status „miasta w mieście”.

Najstarszą częścią Hofburga jest Alte Burg, przekształcony w XVIII w. w **103 Dziedziniec Szwajcarski**. Zachował się w nim rzeń średniowiecznego zespołu zabudowań Przemysława Ottokara II. Król Czech i książę Moraw zbudował tu swój zamek pod koniec XIII w. Od 1533 r. mieszkał w nim cesarz Ferdynand I.

W 1552 r. prowadzącą na główny dziedziniec bramę Schweizertor przebudował Pietro Ferabesco. Zabytek jest dziś jednym z nielicznych zachowanych w Wiedniu przykładów architektury renesansowej. W tym samym skrzydle mieści się Skarbiec, z cennymi insygniami Cesarstwa Rzymskiego Narodu Niemieckiego.

Ferdynand I w 1559 r. zarządził wzniesienie rezydencji dla syna Maksymiliana. Powstał wówczas Stallburg, który później zmieniono na stajnie dla lipicanów.

Wiek XVI przyniósł budowę pałacu cesarzowej Amelii, który na prośbę Leopolda I połączono z Dziedzińcem Szwajcarskim. W nowo powstałym Skrzydle Leopolda rezydowali cesarzowa Maria Teresa i Józef II (obecnie mieści się w nim siedziba prezydenta Austrii).

Hofburg rozbudowano w duchu barokowym na początku XVIII w. Pod okiem nadwornego architekta Josepha Bernharda Fischera von Erlach wzniesiono Austriacką Bibliotekę Narodową, z bogatą kolekcją książek należących do rodu Habsburgów. W połowie XIX w. Franciszek Józef wprowadził się do **47 Apartamentów Cesarskich** na piętrze Reichskanzleitrakt. Wyposażone w oryginalne przedmioty komnaty do dziś wzbudzają zachwyt zwiedzających. W zaprojektowanej przez Louisa de Montoyera Sali Ceremonialnej nieprzerwanie odbywają się bale i eleganckie przyjęcia.

Istotną modernizację pałacu przeprowadził Ferdynand Kirschner, dołączając do niego skrzydło św. Michała. Zakrzywiona fasada z kopułą wysoką na 50 m dominuje nad starówką; aż do upadku monarchii pełniła rolę najważniejszej bramy zamku.

Po zwiedzeniu Hofburga warto odpocząć w pobliskim ogrodzie zamkowym **12 Burggarten**, jednym z ulubionych miejsc wypoczynku rodzennych wiedeńców. Główną atrakcją jest tu Palmiarnia z kolekcją tropikalnych roślin oraz Dom Motyli zamieszkały przez setki kolorowych owadów.

© Muellek Josef | Shutterstock.com

Hofburg – fasada nowego pałacu

© Digitalpress | Fotolia.com

Na głównym dziedzińcu Hofburga

83 Otto Wagner Pavillon Karlsplatz**8 I15**

(pawilony Ottona Wagnera)

Karlsplatz

1, 62 (przystanek: Karlsplatz/
Straßenbahn)4A (przystanek: Karlsplatz/
Resselpark)U1, U2, U4 (przystanek:
Karlsplatz)

+43 1 505877201

wt.–nd. 10.00–18.00

N 4 EUR, U 3 EUR

tak

W związku z budową miejskiej sieci kolejowej w 1898 r. wzniesiono reprezentacyjne pawilony przy Karlsplatz (funkcjonujące wówczas jako stacja metra). Projekt wykonany przez Ottona Wagnera uchodzi dziś za jeden z najlepiej zachowanych przykładów wiedeńskiej secesji.

Na początku XX w. plany austriackiego architekta uznano za rewolucyjne. Gmach z białego marmuru artysta ozdobił złoceniami i zielonymi konturami. Liczne elementy dekoracyjne wykonano z drewna i metalu. Do dzisiaj obiekt zachwyca miłośników Jugendstilu, mimo że przestał pełnić swą pierwotną rolę. Jeden z pawilonów jest obecnie siedzibą klubu muzycznego, drugi zagospodarowało **123 Muzeum Historii Wiednia**. W części zachodniej urządzono stałą wystawę poświęconą życiu i twórczości Ottona Wagnera. Wśród eksponatów znajdują się plany budynków zaprojektowanych przez architekta, m.in. **87 Pocztovej Kasy Oszczędności**, **51 kościoła am Steinhof** oraz nowoczesnych osiedli mieszkaniowych. Zwiedzający mogą zapoznać się z mapą miasta uwzględniającą dokonania Wagnera oraz przybliżyć sobie głoszoną przez niego teorię nowych miast. Podczas rozbudowy sieci metra zabytkowe pawilony zostały rozebrane, jednak fala protestów sprawiła, że już w 1977 r. pojawiły się z powrotem.

84 Parlament**7 G12, H12**

Dr.-Karl-Renner-Ring 3

1, 2, D (przystanek:
Stadiongasse/Parlament)2A, 48A, N25, N26, N36, N38,
N46, N58, N60 (przystanek:
Dr.-Karl-Renner-Ring)

U2 (przystanek: Rathaus)

+43 1 401100

www.parlament.gv.at

pon.–pt. 6.30–19.00,
sob. 9.00–17.00

N 5 EUR, U 2,50 EUR

tak

Budynek Parlamentu, o powierzchni ponad 13,5 tys. m², to największy obiekt architektoniczny przy Ringstrasse (**92 Ring**). Autorem utrzymanej w greckim stylu budowli jest Theophil Edvard Hansen. Architekt, odpowiedzialny także za wystrój wnętrz, po zakończeniu prac został nagrodzony przez cesarza Franciszka Józefa tytułem barona.

Kamień węgielny pod budowę położono 2 września 1874 r., a oficjalnie zakończono ją 9 lat później. Finałowym akcentem stało się wzniesienie przed wejściem fontanny z posągami Ateny. Legenda głosi, że grecka bogini znużona ciągłymi sporami liberałów z konserwatystami celowo ustawiła się tyłem do budynku. Klasyczna forma Parlamentu miała nawiązywać do starożytnej Grecji, powszechnie uznawanej za kolebkę demokracji. Portyk ozdabiają posągi greckich bogów: Apolla, Ateny, Zeusa, Hery, Hefajstosa, Hermesa, Demeter, Posejdona, Artemis i Aresa. Wewnątrz budynku można podziwiać marmurowe figury, płaskorzeźby i gipsowe sztukaterie. Na uwagę zasługują zwłaszcza: Sala Kolumn (z 24 kolumnami korynckimi) i Sala Balowa.

W Parlamencie austriackim obradują dwie izby: licząca 183 członków Rada Narodowa i składająca się z 62 członków Rada Federalna. Obie izby tworzą razem Zgromadzenie Federalne.

© World travel images | Fotolia.com

Jeden z secesyjnych pawilonów na placu Karola

© clearless | Shutterstock.com

Reprezentacyjny budynek Parlamentu

PROGRAM PARTNERSKI

GRUPY WYDAWNICZEJ HELION

1. ZAREJESTRUJ SIĘ
2. PREZENTUJ KSIĄŻKI
3. ZBIERAJ PROWIZJĘ

Zmień swoją stronę WWW
w działający bankomat!

Dowiedz się więcej i dołącz już dzisiaj!

<http://program-partnerski.helion.pl>

GRUPA WYDAWNICZA
Helion SA

przewodnik-celownik
trafaj bezbłądnie

Przewodniki-Celowniki to nowatorskie publikacje turystyczne, opisujące najciekawsze miasta i regiony Europy. Ich wyróżnikiem są dokładne mapy oraz zwięzłe, przygotowane w formie leksykonu i ilustrowane zdjęciami opisy atrakcji turystycznych. Nowe przewodniki dają swobodę podczas zwiedzania, wolność i niezależność podczas wycieczek i podróży. Pozwalają w prosty sposób odnajdywać w terenie interesujące miejsca i identyfikować obiekty. Mapa, tekst i zdjęcia uzupełniają się i tworzą wzajemnie powiązaną całość, która sprawi, że samodzielne zwiedzanie miasta stanie się prawdziwą przyjemnością!

Wiedeń

Przewodnik-Celownik Wiedeń to:

- Atlas Wiednia 1 : 10 000
- Alfabetyczny leksykon 127 największych atrakcji turystycznych
- Ponad 140 kolorowych fotografii
- Zwięzłe informacje praktyczne
- Przejrzysty system odsyłaczy

... a wszystko po to, by w nieskrępowany sposób cieszyć się Wiedniem, bezbłądnie trafiać do wybranych przez siebie celów, ułożyć własny plan zwiedzania, poznać i zobaczyć największe atrakcje miasta.

(Nr katalogowy: 11 211)

Księgarnia internetowa:
<http://bezdroza.pl>

Zamówienia telefoniczne:
0 801 339900
0 601 339900

Sprawdź najnowsze promocje:
• <http://bezdroza.pl/promocje>
Przewodniki najchętniej czytane:
• <http://bezdroza.pl/bestsellery>
Zamów informator podróżniczy:
• <http://bezdroza.pl/newsletter>

Helion SA
ul. Kościuszki 1c, 44-100 Gliwice
tel.: 32 230 98 63
e-mail: bezdroza@bezdroza.pl
<http://bezdroza.pl>

ISBN 978-83-246-6152-7

9 788324 661527 >

Cena 29,90 zł